

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbíрка map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
 2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

KOJETÍN (k. ú. Kovalovice u Kojetína, okr. Přerov)

Intravilán obce, Novověk. Pohřeb. Záchranný výzkum.

Při opravě vodovodního potrubí v Kovalovicích u Společenského domu („Zámek“), v rýze pro vodovodní potrubí, byla během zemních prací nalezena lidská lebka a také zlomky postkranialního skeletu. Při záchranném výzkumu zde byl následně prozkoumán hrob orientovaný svou osou ve směru S-J. Hrobová jáma měla obdélný tvar o rozměrech 1,95 x 0,95 m a maximální zachycená hloubka byla 0,20 m. Na dně hrobové jámy ležely dva lidské skelety bez pohřební výbavy. Na základě stupně zachování obou koster a dvou zlomků keramiky nalezených v zásepě hrobu, je možno datovat tento pohřeb do období 17. až 18. století. Antropologická analýza kosterního materiálu ukázala, že se jedná o kostry muže a ženy. Jedinec mužského pohlaví měl kolem 22-26 let a měřil cca 165 cm, druhá kostra patřila ženě, která zemřela ve věku kolem 45-50 let a měřila cca 157 cm.

Arkadiusz Tajer, AC VMO

Resumé:

Kojetín (Kat. Kovalovice u Kojetína, Bez. Přerov), Intravillan der Gemeinde. 17.-18. Jh. Grab. Rettungsgrabung.

KOSTELEC NA HANĚ (okr. Prostějov)

„Kozí brada“. Středohradištní období. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsíci listopadu zahájili manželé Pelíškovi výstavbu svého rodinného domu v poloze Kozí brada na východním okraji Kostelce na Hané. Předstihovým archeologickým výzkumem na ploše určené k zástavbě byly prozkoumány i 3 slovanské objekty z 10. století (srov. kap. Eneolit).

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé:

Kostelec na Hané (Bez. Prostějov), „Kozí brada“. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

KRČMAŇ (okr. Olomouc)

„Za hatí“. Středověk. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

Ve dnech 3.-19. 5. 2000 byl proveden záchranný archeologický výzkum na akci „Těžba šterku – zemník Krčmaň“. Lokalita Krčmaň se nachází na šterkové terase na okraji údolní nivy řeky Moravy v nadmořské výšce cca 206,60-208,20 m n. m. Ve vzdálenosti cca 600 m

směrem na J od prozkoumané archeologické lokality teče potok „Loučka“. Na ploše o celkové výměře cca 1,3 ha byly odkryty, prokopány a zdokumentovány celkem 142 sídlištní objekty a také 4 hroby.

Většinu sídlištních objektů tvořily pozůstatky slovanských chat, hospodářské jámy a také kúlové jamky. Ve třech hrobech byly nalezeny lidské kostry, jeden hrob obsahoval pohřeb koně. Hroby č. 2 a 3 se nacházely v SV části výzkumu, přímo na V okraji skryté plochy a 18 až 29 m od jejího S okraje. Zdá se, že oba hroby mohly patřit k většímu pohřebišti, které bylo zničeno těžbou šterku, kde je dnes rybník a souviselo s osadou, jejíž pozůstatky byly nalezeny na ploše výzkumu. Hrob č. 1 se nacházel ve V části výzkumu cca 15 m od V okraje a 55 m od J okraje plochy. Nedostatek datovacího materiálu znemožňuje zjistit souvislost pohřebiště a osady. Antropologická analýza (zpracovala: Mgr. Z. Bartošíková) ukázala, že se jednalo o pohřby mužů ve věku 40 (hrob č. 2) a 45-55 let (hrob č. 3). V případě hrobu č. 1 (zachována jen část lebky) nebylo možno identifikovat výšku, pohlaví ani věk.

Arkadiusz Tajer, AC VMO

Resumé:

Krčmaň (Bez. Olomouc), „Za hatí“. Mittelalter. Siedlung, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

KYJOV (okr. Hodonín)

Dvůr radnice. Středověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při výstavbě administrativní budovy kyjovské radnice bylo v roce 2000 objeveno torzo sídliště datovatelného do poloviny 13. století. Sídliště představuje nález tří zemnic, z nichž jen jedna byla prozkoumána z větší části. Ostatní byly jednak poškozeny stavebními pracemi, jednak zasahovaly až z 99% pod dosud stojící budovu bývalé městské věznice (současné sídlo městské policie). Pouze zemnice označená A/2000 mohla být prozkoumána, i když také zasahovala pod objekt současné České spořitelny.

Před vlastním výzkumem zemnice bylo provedeno začištění jejího povrchu odhaleného pomocí dvou sond. Při této činnosti byla provedena dokumentace a následně odstranění kúlových jamek a sídelních objektů zařaditelných do počátku 16. století. Zemnice A/2000, která byla poškozena výstavbou radnice v letech 1561-1562, měla oválný tvar s mírně se svažujícími stěnami. Dno objektu bylo zahloubeno do sprašového podloží.

Vlastní průzkum objektu probíhal postupným mechanickým odebíráním vrstev o síle cca

20 cm. Ve výplni se objevily červeně zbarvené požárové vrstvy (stopy ohně, zaklíněné mazanice kry), dosedající na dno zemnice, které bylo pokryto šedočerně zbarvenou jílovitou vrstvičkou o síle cca 2-4 cm. Po jejím odstranění byly ve dně zemnice zjištěny stopy po kulových jamkách (doklad konstrukce střechy nebo stěn objektu). Při odebírání vrstev byly zachyceny následující zlomky keramiky: okraj hrnce zdobený vlnicí, okraj (kyjovité profilace) zásobnice, okraj (kyjovité profilace se žebrem) zásobnice a fragmenty z těla nádoby. Kromě popsaných artefaktů byl objeven i železný srp se zachovanou dřevěnou rukojetí.

Stopy ohně a nález železného srp dokládají náhlý zánik objektu A/2000. Jeho původní majitelé museli jej v polovině 13. století velmi rychle opustit. Je možno pouze litovat, že objekt nemohl být prozkoumán v celku.

Pavel Šůtor, Masarykovo muzeum, Hodonín

Resumé:

Kyjov (Bez. Hodonín), Rathaus. Mittelalter (13. Jh.). Siedlung. Rettungsgrabung.

LEDNICE (okr. Břeclav)

Trať „Zámecký skleník“. Jezírko. Novověk. Zjišťovací výzkum.

V srpnu 2000 provedli pracovníci archeologického oddělení SPÚ v Brně zjišťovací výzkum v prostoru zámeckého skleníku, který byl vystavěn v místech někdejší rozsáhlé barokní oranžerie, vybudované v 80. letech 17. století a přestavěné v roce 1715. Stavba vlastního skleníku byla realizována v letech 1843 - 1845 a konečnou stávající podobu získal skleník po opravě v roce 1936. V interiéru skleníku se nachází umělé jezírko, které spolu se vzácnými exotickými rostlinami tvořilo bezesporu jedno z nejromantičtějších zákoutí zámku. Jeho původní podobu však neznáme, protože dnešní tvar získalo jezírko až při opravě v 50. letech 20. století.

V souvislosti s dnešní celkovou rekonstrukcí skleníku byl vysloven požadavek na provedení zjišťovacího archeologického výzkumu. Cílem bylo najít reliktů původního jezírka a jeho odtokového koryta, aby poté mohly být tyto objekty přebudovány do originální historické podoby.

Během archeologického výzkumu bylo zjištěno, že při rekonstrukci jezírka v 50. letech minulého století nebyl z valné většiny respektován jeho původní tvar ani hloubka. Z historické podoby se dochovaly pouze fragmenty stěn při ústí do odtokového koryta, které zde tvořily jakýsi meandr. Z těchto skutečností lze usuzovat že původní jezírko bylo menší než stávající. Odtokové koryto bylo také podstatným způsobem upraveno a jeho závěr tvořila jakási umělá tůň, hluboká 0,37 m. Měla maltou

vymazané dno a v její výplni bylo nalezeno několik zlomků recentní keramiky a celkem 42 drobných mincí, z nichž nejstarší je československá pětkoruna z roku 1966. Stálý odtok vody pak zajišťovalo potrubí ústící do vytápěcího kanálu skleníku, který zřejmě plnil i vedlejší funkci jako odpadní stoka.

Hana Palátová, Radmila Stránská, Petr Vitula, SPÚ v Brně

Resumé:

Lednice (Bez. Břeclav) „Schloss“. Glashaus. Neuzeit. Feststellungsgrabung.

LEŠANY (okr. Prostějov)

Intravilan obce. Středověk. Sídliště. Povrchový průzkum.

Místopisně se lokalita nachází na západním okraji zástavby, nalevo od silnice Lešany - Zdětín, na mírném západním svahu s nadmořskou výškou asi 280 m. Místo nálezů určuje bod na ZM z roku 1982; 1 : 10000; list 24-24-06: 149 mm od Z s. č. a 347 mm od J s. č.

Z orniční vrstvy, odstraněné při záchranném výzkumu objektu platěnické kultury (viz kap. Doba železná), pochází fragment okraje a výduť s příměsí tuhy, které naznačují také středověkou sídelní aktivitu. Nálezy budou předány Muzeu Prostějovska v Prostějově.

Pavel Fojtík, FF MU Brno

Resumé:

Lešany (Bez. Prostějov), Intravilan der Gemeinde. Mittelalter. Siedlung. Oberflächenuntersuchung.

LHÁNICE (okr. Třebíč)

SZ okraj obce. Mladohradištní období. Sídliště. Povrchový průzkum.

Na SZ okraji obce ve stejném prostoru nálezu z neolitu (viz popis lokality v kap. Neolit) jsme v roce 2000 zjistili ojedinělé zlomky tuhové mladohradištní keramiky. Jde o stěp ze zásobnice s plastickou páskou a bikónický okraj z hrnce. Nálezy zřejmě signalizují blízkou dosud neznámou mladohradištní lokalitu sídlištního charakteru.

Roman Čihák, Martin Kuča, Milan Vokáč, FF MU Brno

Resumé:

Lhánice (Bez. Třebíč), NW Rand der Gemeinde. Jüngere Burgwallzeit. Siedlung. Oberflächenuntersuchung.